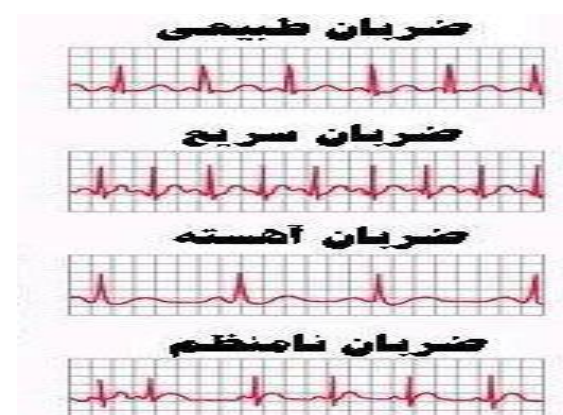

زمانی که ضربانهای قلب از حالت طبیعی و منظم خود خارج شود به آن ضربان غیر طبیعی یا آریتمی می‌گویند. ممکن است آنقدر زمان این آریتمی کوتاه باشد که تعداد ضربان کلی قلب را تحت تاثیر قرار ندهد ولی گاهی در عوض ممکن است سبب شود که ضربان قلب بسیار سریع یا بسیار آهسته شود.

انواع ضربانهای غیرطبیعی قلبی شامل:

تپش قلب (تاکیکاردی)

تاکیکاردی حمله ای فوق بطنی یا افزایش حمله ای ضربان قلب ، بصورت احساس تپش قلب شدید و ناگهانی به صورت حمله ای بروز کرده و منجر به افزایش شدید ضربان قلب در حد ۱۸۰-۱۳۰ ضربه در دقیقه و حتی گاهی بیش تر می‌شود. افراد مبتلا به این نوع ضربان معمولاً قلب وعروق سالم دارند و ایجاد این ضربانها تنها مشکل آنها است. البته همانند سایر افراد در معرض ابتلا به سایر بیماریهای قلبی از جمله انسداد عروق کرونری و... هستند.

شروع حملات به صورت ناگهانی بوده و بعد از چند دقیقه تا چند ساعت به صورت خود به خود یا با درمان دارویی در بیمارستان به صورت

ناگهانی قطع می‌شوند. تعداد این حملات متفاوت بوده و ممکن است از یک بار در سال یا چند بار در روز متغیر باشد.

کاهش ضربان قلب (برادی کاردی)

برادیکاردی به این معنی است که ضربان قلب بسیار آرام می‌زند. تعداد ضربان قلب اکثر مردم ۶۰ تا ۱۰۰ ضربه در دقیقه است. اگر ضربان قلب کمتر از ۶۰ بار در دقیقه باشد ، فرد دچار برادیکاردی شده است. ضربان آهسته قلب گاهی اوقات طبیعی است. بعضی از افراد بالغ سالم و ورزشکاران جوان دارای ضربان قلب کمتر از ۶۰ در دقیقه هستند.

ضربان زودرس بطنی

قلب انسان از چهار حفره ، دو دهلیز در بالا و دو بطن در پایین قلب تشکیل شده است که محل ورود و خروج خون است. ضربان ساز اصلی قلب در دهلیز قرار دارد که موجب ایجاد یک موج الکتریکی در کل قلب می‌گردد. این موج یک ضربان قلب را ایجاد می‌کند. ضربان ساز اصلی در دقیقه حدود ۶۰ تا ۱۰۰ بار ایملالس صادر می‌کند که برابر با تعداد نبض است. گاهی یک کانون غیرطبیعی ضربان ساز در یکی از بطنهای قلب منجر به ایجاد تحریک الکتریکی و در نتیجه ضربان قلب نابجا و غیرطبیعی در قلب می‌گردد. ایجاد این ضربانهای نابجا در افراد و شرایط مختلف متفاوت است. ممکن است تعداد ضربانهای زودرس بطنی بسیار کم و در حدود ۱۰ تا ۱۵ بار در شبانه روز باشد ، ولی گاهی تعداد این ضربانها زیاد بوده و حدود ۲۰ تا ۳۰ بار در دقیقه ایجاد می‌شوند. ضربانهای زودرس بطنی ممکن است در افراد سالم و بدون بیماری قلبی ایجاد شود. این ضربانهای خوش خیم گاهی منجر به علائم شدید و ضربانهای غیرطبیعی بطنی تهدید کننده زندگی شده و در نهایت منجر به مرگ ناگهانی قلبی می‌شود.

ضربان زودرس دهلیزی

گاهاً یک کانون غیرطبیعی ضربان ساز در یکی از دهلیزهای قلب منجر به ایجاد تحریک الکتریکی و در نتیجه ضربان قلب نابجا می‌شود. تناوب ایجاد این ضربان نابجا در افراد و شرایط مختلف متفاوت بوده و ممکن است ۱۰ تا ۱۲ بار در شبانه روز یا ۲۰ تا ۳۰ بار در دقیقه باشد. این آریتمی کاملاً خوش خیم بوده و علائم مهمی ایجاد نمی‌نماید. با این حال در برخی بیماران احساس تپش قلب به وجود می‌آید.

فیبریلاسیون دهلیزی

همان طور که می‌دانید قلب انسان از دو دهلیز و دو بطن تشکیل شده است. تحریک عضله قلب توسط مرکزی در دهلیز به نام گره پیش آهنگ انجام می‌گردد و موجب تخلیه خون جمع شده از اندامها به بطنها و سپس به کل بدن و ششها می‌شود. زمانی که سلولهای عضلانی دهلیز به صورت نامنظم و با سرعت بالا یعنی حدود ۶۰۰ بار تحریک شوند ، در نتیجه انقباض منظم دهلیزی وجود ندارد و دهلیزها فرصتی برای انقباض مؤثر نداشته و عملاً ساکن هستند و نمی‌توانند خون را به طور کامل به بطنها تخلیه کنند. پس خونی که از قلب خارج می‌شود کاهش می‌یابد ، ثانیاً ضربانهای بطن که از دهلیزها تبعیت می‌کند نیز نامنظم و ناکارآمد می‌شوند. به این بیماری فیبریلاسیون دهلیزی گفته می‌شود که بسیار شایع است.

فیبریلاسیون بطنی

فیبریلاسیون بطنی خطرناکترین نوع آریتمیهای قلبی است. این حالت زمانی اتفاق می‌افتد که ایملالس ابتدا یک بخش از عضلات بطن و سپس ناحیه‌ای دیگر را تحریک کند و سرانجام با رسیدن به محل اولیه مجدداً آن را تحریک کند. این تحریک باعث انقباض هم زمان اکثر نواحی بطنها می‌شود در حالی که سایر نواحی بطنها در حالت انقباض قرار نمی‌گیرند بنابراین ایملالسها در اطراف عضله قلب حرکت می‌کنند ، که موجب ایجاد حرکات چرخشی در قلب می‌شوند.

در چنین شرایطی ریتم قلب به حدی سریع و آشفته می شود که قلب به عنوان پمپ کاملاً غیر مؤثر می شود. خون دیگر به جلو حرکت نمی کند ، بنابراین فشار خونی وجود نخواهد داشت و بیمار هوشیاریش را از دست می دهد.

بلوک قلبی

بلوک قلبی عبارت است از یک اختلال پایدار خفیف یا شدید در انتقال پیام های الکتریکی بین دهلیز ها و بطن های قلب. در این بیماری ، هماهنگی بین انقباضات دهلیزها و بطن ها از بین می رود و کنترل ضربان قلب به درستی انجام نخواهد گرفت. بلوک قلب می تواند در هر سنی رخ دهد اما در مردان بالای ۴۰ سال و خانم ها پس از یائسگی شایع تر است.

❖ علائم

- ✓ در صورتی که آریتمی زمان کوتاهی ایجاد شود ، معمولاً علامتی ندارد.
- ✓ زمانی که آریتمی ها شدید بوده یا آنقدر طول بکشند که عملکرد قلب را تحت تاثیر قرار دهند، ممکن است قلب قادر به پمپ کردن خون کافی به بدن نباشد. این امر منجر به احساس خستگی یا سبکی سر یا بی حالی می شود.
- ✓ تپش قلب می تواند منجر به کاهش توانایی پمپ کردن قلب و در نتیجه تنگی نفس ، درد قفسه سینه ، سبکی سر یا کاهش سطح هوشیاری شود.
- ✓ ممکن است احساس لرزش (ارتعاش) در قفسه سینه یا گردن ایجاد گردد.

❖ علل شایع

علت آریتمی ها اغلب ناشناخته هستند. این حالت می تواند در افراد جوانی که هیچ گونه شواهدی از بیماری ندارند رخ دهد ، اما در عین حال در افراد مسنی که دچار بیماری عروق قلب هستند نیز رخ می دهد. عواملی که موجب افزایش خطر ابتلا به آریتمی می گردد عبارتند از :

- ✓ بیماری های قلبی
- ✓ تب
- ✓ پرکاری تیروئید
- ✓ استرس و اضطراب
- ✓ سیگار کشیدن

✓ مصرف بعضی از مواد و داروها مانند کافئین ، کوکائین ، افدرین یا سایر داروهای تقویت کننده دستگاه سمپاتیک

❖ عوارض احتمالی

- ✓ نارسایی قلبی
- ✓ حمله قلبی

❖ تشخیص

✓ تشخیص توسط پزشک متخصص قلب و عروق با اخذ شرح حال و معاینه دقیق بیمار صورت می پذیرد. در صورت نیاز از دیگر روش های تشخیصی از جمله موارد زیر استفاده می شود:

- ✓ نوار قلبی
- ✓ تست های استرس ورزشی

هولتر مانیتورینگ

در این روش دستگاهی به بیمار وصل می شود و بیمار می تواند به کارهای روزمره خود بپردازد. دستگاه کلیه ضربان های طبیعی و غیرطبیعی قلب را ثبت می نماید و پزشک می تواند پس از اتمام دوره ضربان ها را رویت نماید.

❖ درمان

- ✓ تغییر شیوه زندگی
- ✓ داروهای ضد انعقاد جهت کاهش میزان خطر لخته شدن خون و سکتة مغزی.

✓ داروهای پیشگیری و کنترل ضربان غیر عادی و درمان شرایط مربوط به آن مانند پرفشاری خون ، بیماری کرونری قلبی و نارسایی قلبی.

✓ ضربان ساز : از یک باتری جهت کمک به تنظیم ضربان قلب استفاده می کنند.

✓ دستگاه های شوک که در داخل قلب جای گذاری می شود.

✓ جراحی و تخریب بافت قلبی.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

✓ اگر یکی از اعضای درجه یک خانواده شما مبتلا به ضربان غیرعادی قلبی هستند.

اگر در زمان ایجاد ضربان غیرعادی قلب علائم زیر ایجاد گردید:

- ✓ تپش قلب که در عرض ۵ تا ۱۰ دقیقه بهتر نشد.
- ✓ بی حالی و سبکی سر
- ✓ سنکوپ و غش
- ✓ درد قفسه سینه
- ✓ تنگی نفس
- ✓ در صورت داشتن درد: محل درد ، انتشار درد ، شدت درد ، علائم دیگر همراه با درد را به پرستار اطلاع دهید تا طبق تجویز پزشکا اقدامات لازم جهت تسکین درد شما را انجام دهد.
- ✓ در صورت وجود درد از فک به پایین یا ناف و یا سوزش معده به پرستار اطلاع دهید.
- ✓ در صورت مشاهده دیگر علائم نگران کننده.

تهیه و تنظیم:

گروه آموزش به بیمار و ارتقای سلامت بیمارستان مهراد